

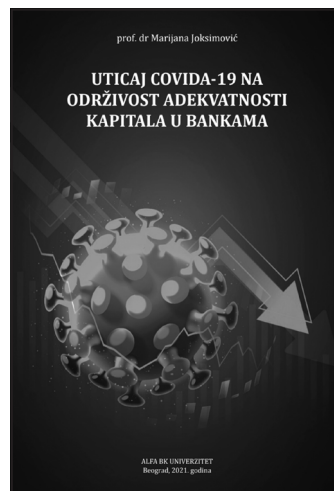
Prikaz monografije UTICAJ COVIDA-19 NA ODRŽIVOST ADEKVATNOSTI KAPITALA U BANKAMA

Tokom 2021. godine ALFA BK Univerzitet objavio je monografiju prof. dr Marijane Joksimović. Značaj i atraktivnost teme naziru se već u samom naslovu publikacije pod nazivom „Uticaj COVIDA-19 na održivost adekvatnosti kapitala u bankama“. Knjiga je nastala na osnovu istraživanja u bankarskom sektoru sa aspekta uticaja pandemije kovida na ovaj sektor.

Monografija sadrži 88 strana radnog dela teksta i 14 strana sa prikazom literature, biografijom i spiskom tabela i grafikona. Preostale strane (od 114) predstavljaju sadržaj i ostale neophodne informacije o monografiji. Osnovni tekst knjige podeljen je u pet celina, a redosled pojavljivanja prati sledljivost informacija, tako da na kraju publikacije imamo zatokružen prikaz analizirane teme. Autorka je u svojoj knjizi razmatrala temu koja je rezultat višegodišnjeg rada i istraživanja u ovoj oblasti.

Prvi deo knjige, pod nazivom „Standardi Bazelskog komiteta za bankarsku superviziju“, ukazuje na značenje bazelske regulative i na zadatke koje ima Bazelski komitet. Zadataci i oblasti delovanja Banke za međunarodna poravnanja dati su kroz kraći istorijski pregled. U ovom delu se objašnjava ključni razlog primene Bazelskog sporazuma, a to je upravljanje rizicima unutar banaka kako bi se rizik njihovog poslovanja smanjio na minimum. Autorka naglašava da zaključci Bazelskog komiteta za bankarsku superviziju nemaju pravnu snagu, već samo daju preporuke koje su pogodne za nacionalne sisteme određene zemlje.

Drugi deo knjige nosi naziv „Bazel I – prvi Bazelski sporazum“. U ovom delu ukazuje se na skup novih modela za merenje rizika i adekvatnosti kapitala. Rezultat ove analize je skup standarda pod nazivom Bazel I, koji je usvojen 1988. godine. Ovaj sporazum definiše osnovne i dopunske elemente kapitala banaka, pondere za izračunavanje kreditnog rizika, faktore kreditne konverzije, kao i odnos između

¹ Naučna saradnica, Institut za ekonomiku poljoprivrede, Beograd, e-mail: biljanagrujic@rocketmail.com

kapitala i ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom koji je glavni pokazatelj adekvatnosti kapitala. U ovom poglavlju autorka je ukazala i na najveći nedostatak sporazuma Bazel I, a to je isključenost uticaja tržišnih rizika na adekvatnost kapitala (gubici usled kolebanja kamatnih stopa i cene hartija od vrednosti i deviza). U ovom poglavlju autorka je skrenula pažnju na još jedan značajan nedostatak sporazuma Bazel I, a to je da se za procenu vrednosti uzima knjigovodstvena, a ne tržišna vrednost.

Treće poglavlje, pod nazivom „Bazel II – drugi Bazelski sporazum“, nastalo je kao rezultat korigovanih grešaka koje su uočene u sporazumu Bazel I. Drugi Bazelski sporazum postao je obavezan u zemljama EU od januara 2007. godine, dok je u SAD primena krenula od jula iste godine. Generalno, drugi Bazelski sporazum omogućio je bankama da same izmere svoju izloženost riziku, sa ciljem da postignu veći stepen preciznosti pri upravljanju rizikom. Autorka ističe i da se drugi Bazelski sporazum sastoji od tri stuba (minimalni kapitalni zahtevi, nadzor nad adekvatnošću kapitala i tržišna disciplina) koji su međusobno komplementarni i doprinose boljem kvalitetu upravljanja rizika i finansijskoj stabilnosti banaka.

U četvrtom delu „Bazel III – treći Bazelski sporazum“ autorka ističe da Bazelski komitet za superviziju banaka usvaja set novih pravila o adekvatnosti kapitala i likvidnosti banaka, radi jačanja kontrole bankarskog sistema. Prelazni period za primenu Bazel III sporazuma trajao je od 2013. do 2019. godine, ali se još uvek radi na uvođenju dodatnih kriterijuma za najveće svetske banke. S obzirom na to da su Bazel III standardi previše strogi, pre svega u pogledu raspoloživosti kapitala banaka, došlo se do zaključka da zadržavanje većeg iznosa novca na računu banaka u cilju smanjenja rizika poslovanja negativno utiče na sposobnost banaka da pozajmljuju sredstva.

Peto poglavlje nosi naziv „Uticaj COVID-19 na kapitalizovanost evropskih banaka“, i daje uporedni pregled raspoloživog kapitala evropskih banaka u periodu koji je prethodio COVID-19 pandemiji i od momenta delovanja ove pandemije. Takođe, daje i sliku o uticaju pandemije na kapitalizovanost banaka u Srbiji. Autorka je uočila da je od početka pandemije COVID-19 kapitalizovanost banaka u Evropi značajno veća nego 2008. godine, kada je otpočela svetska ekonomska kriza. Kako u svetu i Evropi, tako je i u Srbiji poštovan zahtevani nivo kapitala, pa je bankarski sektor ostao zaštićen od uticaja krize sa pojavom korona virusa. Autorka je utvrdila da je u Srbiji u periodu od 2014. do 2019. godine adekvatnost kapitala povećana sa 20% na 23,4%, a ukupan regulatorni kapital veći je od zahtevanog ukupnog kapitala, što ukazuje na dobru stabilnost kapitala u bankama. Usled nedostatka podataka za 2020. godinu, autorka nije mogla da uradi uporedni prikaz stanja kapitala u bankama pre i tokom uticaja pandemije, ali se u narednom periodu očekuju i ovi rezultati.

Monografsko delo može biti korisno svim studentima i istraživačima kojima je predmet interesovanja razmatrana oblast. Takođe, donosioci odluka u bankarskom sektoru i njihovi zaposleni u ovoj monografiji mogu pronaći korisne preporuke za povećanje nivoa adekvatnosti kapitala. Na osnovu svega prethodno pomenutog, zaključuje se da monografija „Uticaj COVIDA-19 na održivost adekvatnosti kapitala u bankama“ predstavlja intelektualnu imovinu Srbije, jer doprinosi tumačenju teorijskih i praktičnih problema u utvrđivanju potrebnog nivoa adekvatnosti kapitala poslovnih banaka.